

GAZETA TRANSILVANIEI.

„Gazeta“ este de 2 ori; Joi și Duminecă, Fetița, cându concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tiera estene 12 fl. v. a. pe unu anu sêu 2 1/2 galbini mon, sunatôria.

Anulu XL.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pertru serie 6 cruceri v. a. Tacs'a timbrala à 30 cr. val. austr. de fia-care publicare,

Nr. 4.

Brasiovu 28/16 Ianariu

1877.

Imperiulu otomanu.

III. Imperiulu otomanu era pana in momentele de facia monarchia absoluta si despotica sub unu domnitoriu, care pórta titlurile de sultanu, ehanu, padislah, fia-care cu semnificatiunea sa, éra diplomati'a européna mai alesu dela 1856 incóce incepù se-i dè titlulu de imperatu (empereur, Kaiser). Gubernulu seu centrale se numesce „Inalt'a pórta sêu Divanu“, cumu se dice in limbile europene „Curte“. Potestatea sultanului era moderata numai prin sententiele sêu asia numitele „fetva“ ale capului sêu patriarchului religiunei mohamedane numitu Sieich-ül-Islam sêu marele Mufti. Déca inse vomu afla, ca denumirea marelui Mufti este in man'a sultanului, atunci vomu sci catu pretiuescu in ochii cestuia fetvele aceluia. Demnitatea de sultanu este hereditaria, nu inse cá in staturile christiane, ci successiunea e regulata prin una lege sêu statutu alu casei domnitorie, cu respectu la institutiunea poligamiei. In sensulu acelu statutu, sultanu pôte fi numai unu descendente din famili'a primului sultanu Osmanu, nu inse in linia drépta, ci dupa senioratu asia, ca de ex. sultanulu care ar' mori sêu ar' fi detronatu, pôte se aiba ori-cati fetiori, déra de va fi vreunu frate sêu unchiu de ai lui mai in etate decatu toti aceia, atunci frate-sau ei succede la tronu. Acésta lege se incercà Abd-ül Asis se o strice pana la caderea sa. Legea de successiune este representata prin harem-ulu sultanului, care este consideratu cá institutiune a statului asia, ca toti pruncii nascuti inlantrulu acelu harem, atatu din femei libere catu si din sclave, se considera de legitimi, si numai cei nascuti din còpsle sultanului, déra afara din harem, dela concubine, sunt tractati cá spurii. Fetele nascute in harem pórta rangul de principesse imperatesci, le marita inse dupa cine apuca, si apoi pruncii loru nu mai au nici-unu titlu hereditariu de familia imperiale, ci successive se amesteca p'ntre celelalte classe de poporu. Fiii de sultani, cari n'au se succéda la tronu, remanu neinsurati, sêu mai bine, densii nu potu avé femei legitime, ci numai concubine, pentrucá descendenti loru se nu póta forma dreptu de pretensiune la tronu. De altumintrea este fórté de multu, de candu nici-unu sultanu nu s'a casatoritu cu vreo femeia libera si anume din vreo casa de domnitoriu. La inceputu se degradasera unii domnitori grecesci si slavonesci, cá se-si dea fetele loru in harem; se spune si despre una principesa a Franciei, ca voindu a caletori la Ierusalimu, cadiù in captivitatea piratiloru, de unde ajunse la harem-ulu sultanului. Tóte aceste inse au fostu exceptiuni. In realitate harem-ulu imperatescu se recrutéda din sclave albe aduse din Caucasu, sêu si de airea, vendute chiaru de catra parentii loru pe bani. Din cate femei intra in harem, sultanulu alege pana la siepte inse, caroru le dà rangul de Cadin-e, adeca dómne sêu dame de palatu, éra celelalte remanu subordonate acestora sub titlu de Odalic, sêu cumu dicu europenii Odalisca, adeca fete de casa, femei din casa, camariere (oda. turc. = camera, chilia, sala). Una din femeile, care au inbetranitu in harem si se bucura de auctoritate mai mare, cu titlu de Hasnadar-Cadin, adeca dómna thesaurarésa sêu vistierésa, sêu cum ai dice in Europ'a Oberhofmeisterin, tiene ordinea intre cele-

alte femei, si ingrijesce de trouintiele loru, éra in afara comunica numai prin euunchii (scobitii) negrii, alu caroru comandante ese enunchulu Kisklar-Agassi, care stà in rangul alatre cu marele viziru si are venituri enorme, déra dua mórtea lui tóta avuti'a ce va fi adunatu, reman proprietate a sultanului. Déca sultanulu are mma, acésta sub titlu de sultana Validé, exercita infintia mare asupra femeiloru din harem, ea alege i fetele, care se dau sultanului cá presentu in fia-care anu cate una de pascile mohamedane.

Asia déra ací nu póte fi orba de nici-o casatoria legitima, necumu in senulu christianismului, déra nici in alu doctrinei mohamedane, ci harem-ulu sultanului este exceptiune dela regula. Dupa alcoranu e permisu fia-carui mslim=credintiosu se aiba cate patru femei legitime éra concubine pôte tiené cine cate-i place, numai catu pruncii nascuti din aceste flintie nefericite suntu lipsiti de drepturile celoru legitimi. Ací obsevamu numai cá prin trécatu, ca ne-ar' placea se cuóscemu pe acei filosofi si barbati de statu ungri si germani, cari s'ar' apuca se compuna unu satu din 10 milliône de ómeni nascuti din casatori legitima si din alte vreo 10 milliône de spurii. Iéca acei spurii (bastardi, bitongi) si acele spurie nu au dreptu de hereditate, cine se ingrijésca e intertentiunea, de educatiunea, de casatori'a loru, de securitatea publica, care póte fi periclitata in totu momentulu de catra acea parte a societatiéi lipsita de primulu si essentiellele dreptu omenescu? Cumu vrea Midhat-pasi'a se aduca in armonia institutiunea sa cu poligami'a? Ni se va respunde, ca ei mai multi mohamedani (mai alesu dupa-ce au s. saracitu) se satura se aiba si numai cate una singura femeia si nu mai alérga dupa alte trei sêu treidieci. Déra principiulu, déra dreptulu la poligamia remane sustienutu, la care se mai adauge si dreptulu de divortiu pentru tóte bagatelele, din care cauza divortii suntu fórté dese, suntu la ordinea dilei asia, in catu déca femeile maritate se considera de obiectu, de proprietate absoluta a barbatului cu dreptu de viétia si mórte asupra loru, de alta parte au si ele dreptulu de a cere ori candu despartirea, platindu judecatoriului (Cadi) a diecea parte din dote, apoi a se marita dupa cine le place, Déra se lasamu aceste consideratiuni fariseiloru din B.-Pest'a si se trecemu inainte.

Religiunea statului este cea mohamedana sunnita, adeca orthodoxa, in oppositiune cu cea siita a persaniloru si cu tóte confessiunile christiane si cu mosaismulu. Constitutiunea cea nóua inca declara Islamulu de religiune a statului. Celelalte religiuni erá pana acuma tolerate, éra institutiunea le pune sub protectiunea statului. Sub ce conditiuni? Nu se spune. De nu ar' pati-o cá religiunea greco-orientala „unita“ si „neunita“ din Ugari'a si Transilvani'a, cá „protectiunea“ se se prefaca in oppressiune mai rea decatu cea de inainte.

Dreptulu publicu (Staatsrecht) alu imperiului otomanu se cuprinde in Coranu, in Comentariile acestuia (Serif), in Canun sêu institutiuni ori edicte de ale sultaniloru si — in traditiunile vechi sêu praxe. Dela 1839, decandu cu hatisierifulu de Gülhani, acelu dreptu de statu se modificase in catuva sub titlu de „Reforme salutarie“; déra cele mai multe din ele au remasu inca si dupa

a. 1856 litera mórta, pana candu dela 1856 incóce au reinviatu prin arme si s'a nascutu din ele constitutiunea publicata deunadi.

Functionarii statului turcescu se despartu pana acumu in dóue cathogorii sêu classe strictu separate, adeca in servitorii sêu deregatorii legeri (la turci identica cu religiunea) si ai cultului, apoi in servitorii administratori civili, militari si de marina. Cei din cathogori'a administrativa era considerati pana la a. 1839 in adeveru numai de servitori sêu mai bine de sclavi ai sultanului, care dispunea de ei, de averea si libertatea loru intocma cá de proprietatea sa, adeca tirani'a incarната. Déra si dela 1839 incóce sultanulu potea se destitue, se exiledie si se pedepsésca pe orce functionariu ori-candu si ori-cumu ei veniea lui in minte; atata numai, ca cu strangularea o mai rarise.

Servitorii legeri, sêu déca ne este permisu a dice popimea, s'au bucuratu totu-deauna de libertate mai multa. Capulu acestora este Sieich-ül-Islam, care inse poti se dici, ca ocupa totu-odata locul ministrului de justitia, din cauza, ca legile civili si cele eclesiastice dupa Coranu suntu amestecate si impletecite unele cu altele, in catu va fi adeveratu capu-de-opera despartirea si tragerea loru in sisthema dupa modelle europene. Functionarii, cati stau sub jurisdictiunea marelui Mufti, se impartu in trei classe si adeca: 1. Imam, sêu cumu ai dice, preuti, cu Muezzin si Chatib sêu diaconi si lectori (ceteti), apoi sieici sêu doctori ai religiunei; 2. Mufti sêu theologi canonisti, alu caroru consiliu decide in cestiuni grave religiöse-juridice; 3. Cadi sêu judecatori. Aceste classe formédia hierarchia intréga, pe care vedi-o deschisa si la D. Cantemiru.

In capulu functionariloru civili sta marele viziru, alu carui rangul in dilele nóstre corespunde óresi-cumu la rangulu cancelariului de statu in Europ'a, éra mai inainte elu se poté considera cá unu Alter ego alu sultanului, numai catu capulu lui era totu-deauna in pericolu. Ceilalti ministri suntu: Celu de esterne, numitu inainte Keis-Efendi, dela care depindea fórté multu sórtea poporului christianu; ministru de finantie, cunoscutu sub titlu de Defterdar; ministru de interne sêu cumu 'i dicu Mustesiar; ministru de comerciu; ministru alu lucrariloru publice; ministru de bellu sêu Seraschieru; ministru de marina sêu mare admiralu (mai bine Amiral, arabesce), numitu si (Capudan-pasi'a); mare magistru alu artileriei sêu generalu de artileria; presedintele consiliului de statu; marele intendante alu listei civile (veniturile sultanului); directorulu fundatiuniloru eclesiastice sêu ale manei mórte, numite la turci Vacuff; ministru de politia si directorulu monetariei imperiale. Din toti acestia cu marele viziru si cu marele mufti in frunte se compune cabinetulu imperatescu sêu Megilissi-machsus. Mai toti suntu si membri ai consiliului de statu, adeca Megilissi-vala. Organizatiunea ministerieloru a inceputu a se acomoda dupa cele europene cu multime de functionari, catu necessari, catu de nici o tréba.

Legile turcesci scóse din doctrinele Coranului sêu incai apropiate de acele, s'ar' poté applica cu dreptu numai la mohamedani. Déra turcii ajutati de misieliile bizantiniloru au subjugatu successive unu mare numeru de popóra christiane. Indata cei de antaiu sultani au cunoscutu, ca déca christianii nu

se indupleca se priméscă islamulu, ei nici nu potu fi supusi la legile turcesci fora a face exceptiuni. Maxim'a de statu fusese adoptata mai de multu, chiaru si in alcoranu: Séu adoptati doctrinele profetului, séu mórte voue. Déra fiindu-ca totu mai e sperantia, ca christianii in fine voru cunósce adevéru, le permitemu se-si rescumpere capulu cu bani, cu impositu pe capu, si suferimu cá pana la conversiune se se administre ei cá si iudovii, dupa legile lor. Ii toleramu „usque ad beneplacitum Sultani et Muftiorum.“ Asia, la popórale de alte religiuni, limbe si datine, li se dete numele collectivu de Raiach, care semnifica turme, cumu ai dice, turme de oi, de capre, de porci etc., éra poporale singuratece fusera numíte Millet, adéca natiuni, de es. natiunea loi Messiah, natiunea lui Moise, Katoluk mileti (armenii), latin milleti, (catholicii apuseni). Adéca nationalitatea confundata cu religiunea. Turcii adoptara pentru sinesi numirea de Ali-Osman, adéca gentea lui Osman-Otoman, cá cea mai onorifica si mai gloriósa. Dupa caderea Constantinopolei (1453) Mahmud II confirmá pe patriarchulu de Constantinopole in demnitatea lui, 'lu denumi totu-odata de auctoritate suprema cu rangu de pasia cu trei códe de calu in affaceri civili preste tóte popórale de religiunea orthodoxa gr. res. subjugate de turci, dandu-i si unu sinodu in permanentia, si unu ad-latus cu titlu de mare logofetu. Se intielege, ca era vai de acelu patriarchu, care in calitatea sa de pasia gubernatoru, nu facea pe voi'a sultanului. Déra acesta e una din istoriile patimeloru christiane; se vi-o descrie istoricii eclesiastici. Aceia au, si trebuie se aiba la mana tóta lung'a serie de documente si fapte, prin care potu arata lunei, in ce modu tirani'a turcésca din patriarhi, metropoliti, episcopi si protopopi a facutu administratori politici, judecatori, esecutori si politiai preste popóra, si asia 'i-au trasu dela altariu, dela scóle si amvonu.*)

Din partea nóstra fia de ajunsu a reflecta numai la numerósele detronari si exilari ale patriarchiloru si metropolitiloru, cate se intemplara in secululu nostru si la selbatecele spendiurari din diu'a de pasci in a. 1821.

Amicii devotati ai turciloru si patronii tiraniei loru afla ceva sublimu in acea tolerantia a loru, ca au suferitu, cá cealalte „turme“ se se administre ele pe sinesi prin basericanii loru. Déra turcomanii tacu frumosielu de drepturile importante, pe care turcii le au conservatu pentru sinesi. Intre acele au fostu decisive, omorítorie pentru cealalte popóra mai vertosu trei, cá complimentu alu tiraniei celei mai rafinate, adéca dreptulu exclusivu de a porta arme si a face parte din armata; dreptulu exclusivu de a face propaganda religiósa in favórea islamului cu adausu de pedéps'a capului pentru cei ce ar' cutedia a i se oppune si pentru acei, cari s'ar' incumata se tréca la christianismu, la care mai veniea rapirea copiiloru crestini, taiarea loru impregiuru, crescerea in religiunea mohamedana si inolarea in corpulu ieniciloru; in fine dreptulu de a stórce dela popóra ori-cate contributiuni le placea loru, in bani, in producte si chiaru in ómeni pusi in sclavia. Candu are cineva drepturi, precum sunt aceste, ce'i mai trebuiescu altele? Unui tiranu, armatu cu asemenea drepturi, ei este fórte usioru a fi fórte generosu, milosu, dreptu, parolistu, pana candu ei place lui, candu nu-i place, taia si spendiura dupa poff'a animei, impila si despóie, -ti ió nevast'a de langa tine, pe sorsa séu pe sora-ta éra tie'ti trage cu glontiulu in peptu, de vei cute-diá numai se murmuri. Asia merge pana in diu'a de astadi, vomu vedé cumu va fi mane si poimane.

Ar' fi se mai atingemu cate ceva despre finantiele si de armat'a imperiului otomanu; presupunemu inse, ca falimentulu seu actualu este cunoscutu la toti, éra despre armata se scie, ca turcii suntu prea buni soldati, ca ea dupa estermi-

*) Adéca cumu se incérca se face si pe la noi curatii dela Dobritienu.

rea ieniciloru usese reorganizata mai alesu prin officiaru prussiar; restulu se'lu asteptamu in patientia dela eveimente. In dilele nóstre se facu experimente divise cu acestu corp organicu colosalu, cu acea soietate immensa ce se dice imperiu otomanu. Cumu voru reusi acele, nu scie nimeni altul, decatu acela, in a le cui mani stau destinele toitoru popóraloru si a le omenimei intregi.

Turcii au depre natiunea loru una sententia citata de Cantemiu, care cunoscea limb'a loru perfectu:

Osmanlí cü oiler, fen aichler.

Vorbele turcibu suntu bune, faptele loru rele.

Turoii suntu latoru omenimei intregi, cá se demintia de aci ininte prin fapte acea sententia aspra stabilita de trabunii si de parintii loru. **B.**

Brasóvu 15/27 Ianuariu 1877.)

In siedinti'a éla 22. Ian. a camerei maghiare s'a inceputu discusiunea generale asupra proiectului de lege despre canataria. Totu in acésta sied. deputatulu Mocsáry interpelá pe ministrulu de interne, déca are cunscintia despre aceea, ca deputatiunea alegatorilon dela Czegléd tramisá la Kossuth n'a potutu se imble prin Pest'a, decatu numai sub escorta poltiana si ca junimea universitaria — care impluse oltiurile stradeloru pestane cu placate, pre cari stá imprimatu cu litere mari „Eljen Kossuth“ — a fostu oprita de a veni in atingere cu acea deputatiune? — Respusulu dlui Tisza la acésta intepellatiune va fi de buna séma desaprobatoriu pentru demonstratiunile Kossuthiane, dérace ar fi fórte ompromitietoriu pentru dinsulu, déca ar poté fi bamitu de complice alu marelui revolutionariu.

— Fiindu vor'a despre acésta deputatiune, notificamu aci pe scirtu, ca ea a ajunsu dejá la Turinu, unde betramlu agitatoru a primit'o cu lacrimu de bucuri'a.

— Foiloru rusesci li se scrie din Constantinopole, ca nu Turci'a pórtá vin'a, ca conferinti'a europeana n'a ajunsu la nice unu resultatu, ci amicii Turciei, intre cari in prim'a linia este Austro-Ungari'a, care scé, ca numai asiá va mai poté trai, precum traiesce, déca va remané elementulu turcescu domnitosu preste elementele slave in orientulu Europei, a diu contra inse va trebui si ea se urmeze Turci si se tréca la parintii conscrisi. Delegatii austriaci au subscrissu pre facia propunerile conferintei facia de Turci'a, inse pe dupa culise au asecurat'o de amicitia si spriginulu austriacu pentru ori ce eventualitate, si asiá au indemat'o a repinge propunerile, cari si asiá i dau lovitur'a de mórte. Dovéd'a cea mai eclatanta in acésta privinta a dat'o ambassadorulu austriacu in Constantinopde, contele Zichy, candu a primitu deputatiunea studentiloru maghiari cu cuvintele, ca Austro-Ungari'a póte se traiésca numai in aliantia ofensiva si defensiva cu Turcia. Afara de acést'a, officiosulu diarn. magh. „Ellenör“ constata scirea, ca ambassadorulu austriacu din Constantinopole a primitu ordinu, cá in momentul plecarii sale de acolo, se asecuru pe guvernulu turcescu, ca prin acést'a nu se intrerumpu referintiele diplomatice intre aceste doue poteri. — De aici urméza, ca Russi'a, voindu a se bate cu Turci'a, trebuie se -si asecuru spatele de catra Austri'a, inse acésta asecurare nu o póte castigá decatu prin cucerirea fortaretiei celei mari a monarchiei austro-maghiare.

— Scirile din Russi'a spunu, ca indata dupa disólverea conferintiei, imperatorele Alessandru a chiamatu la sine pe generalulu Veliczko, presedintele comisiunei insarcinate cu mobilisarea gardei, si i-a datu ordinu, cá se faca pregatirile necesarie si pentru mobilisarea gardei, ce consta din 12 regimente de infanteria si 3 regimente de cavaleria. Comisiunea s'a si apucatu de lucru si se asecura, ca in tempu de trei septemani intréga armat'a rusésca va fi pusa pe petioru de bataia.

— Totu-odata se mai anuncia din Petropca guvernulu de acolo ar fi resolutu, a se absti dela ori-ce negociatiuni diplomatice ulterioére, órace lucrurile au ajunsu la extremitate, resbe nu se mai póte evitá.

— Despre armat'a turcésca dela Dunare se scie ca ea consta din 146 de mii, afara de trupele regulare si afara de rezervistii ce vinu pe diu'a. Acésta armata va trebui pana la 1 Februaru se-si finésca marsiulu strategicu si se idesitiunea pe lini'a Dunarei, incependu dela Suli si Tulcea, pana preste Vidinu la Lom-Palau. „Coresp. politica“ scrie intr'o corespondintia de Rusciucu, ca dupa versiunile, ce circuléza in curile militari turcesci, se póte intemplá, cá chiu Turci'a se idesofensiv'a. In 8. Ian. a. c. s'ar'tienutu in seraschieratu in Constantinopole unu consiliu de resbelu, la care afara de cei mai inademnitari militari a luatu parte si Midhat-pasieroulu dilei, care ar fi fostu de parerea, cá Bulgari'a se se faca teatru de resbelu, ci Romani déórace in sensulu tratateloru Turci'a si asiá e dótoria a aperá pe Romani'a contra inimiciloru erteni, Indata ce russii ar trece Prutululu, armat'aturcésca se nu mai intardie nice unu momentu, se tréca Dunarea si se alerge Romani'e intru ajutoriu. — De buna sama inse Romani'a se multiumi pentru acestu ajutoriu nepofritu, éra unu casu candu bazi-boznicii si cerchesii ar cutes totusi se tréca Dunarea, le va aretá, ca traiesc inca romanii dela Calugareni.

— Parlamentulu otomanu se va intruni in Constantinopole la inceputulu lui Marte. Capitala si cercurile, cari stau sub administratiunea sultanului se impartu in 20 de cercuri electorali, dintre cari fia-care cercu alege cate doi barbati electorali, si apoi cei patru-dieci de barbati alesi au aléga mai tardiu diece deputati, cinci musulmani si cinci crestini. Parlamentulu va tiené siedintiele in palatulu ministeriului de affaceri publice.

— Intre Franci'a si Germani'a s'a incinsu o lupta diurnalistica, incatu i vine omului crede, ca aceste doue staturi se afla éra in ajunu de a se incaierá. Caus'a se dice a fi impregiurarea, ca Germani'a voiesce se participe la espositiunea universale din Paris din motivu, ca dins'a considera acésta espositiune de o comedia, sub care Franci'a cugeta a-si poté ascunde pregatirile militare. Inacumca nu acést'a este caus'a adevérata, se vede si de acolo, ca acésta lupta n'a isbucnitú mai inainte, ci indata dupa disólverea conferintiei din Constantinopole. Caus'a este deci de a se affá in cele ce s'au petrecutu dupa culise intre delegatii europeni la conferintia, unde mai cu séma reprezentantele Germaniei n'a fostu nice caldu, nice rece, nice resolutu cu Russi'a, nice pentru Turci'a, ci totu de un'a pe doue scaune. Pentru aceea foile francese afirma de a rondulu, ca Germani'a voiesce se incurce pe Russi'a in resbelu cu Turci'a numai, cá se nimisésca prestigiulu Russiei prin intrevenirea ei in favórea pazei si asiá se remana singura dictatória in Europ'a si totu-odata dlu Bismark se tréca si de liberatoriu alu crestiniiloru din Turci'a. Foile germane, intre cari chiaru „Monitoriulu officialu“ acusa pe Chaudordy, delegatulu francescu dela conferintia, ca a amblatu se instraineze pe Russi'a de catra Germani'a si s'o castige pentru Franci'a. Totu-odata aceste foi se descarca si asupra partitei orleanistiloru, care s'a grupatu in ginrulu guvarnului francescu si vré se provóce unu resbelu nou, cu ajutoriulu caruia vré se-si castige vr'o coróna de monarchu. — De aici potemu cu temeiu se deducemu, ca bubuitulu tunuriloru póte se incépa totu-odata la Dunarea de josu si la Rinu.

Romani'a si Turci'a.

Fiindu ca cestiunea de controversa, escata intre Romani'a si Turci'a prin articlii 1, 7 si 8 ai noiei constitutiuni turcesci, este inca deschisa, si fiindu ca acésta cestiune este de unu mare interesu pentru fia-care romanu, credemu a face unu bunu servitiu onor. publicu cetitoriu prin publicarea notelor diplomatice schimbate intre guvernulu Romani'e si alu Turciei in acésta cauza. Lasamu deci se urmeze testulu protestului adressatu de catra

ministrul de externe catre reprezentantele Romani si la Constantinopole generalu Ghica :

„Bucuresci,“ 3 Ianuaru, 1877.

„Amu primitu telegram'a d-v. de la 20 Decembre (1 Ianuaru), prin care 'mi comunicati declaratiunile date de Es. S. Savfet-pasi'a asupra intielesului si scopului art. 7 din chart'a constitutionale otomana.

Aceste declaratiuni au produs o impresiune penibile asupra guvernului A. S. principelui Carolu.

Capitulatiunile principiloru romani cu Sultanu otomani au stabilitu intre Sublim'a Pórta si Principate reporturi bine definite, cari n'au alteratu intru nimicu positiunea loru de statu suveranu. Existenti'a legale a acestoru reporturi a fostu consacrata prin tratatulu si conventiunea de la Paris.

Aceste capitulatiuni facu astadi parte din dreptulu publicu europénu.

Si tocmai in virtutea acestoru drepturi a indeplinitu Romani'a, in timpu de douedeci ani, diferite acte politice si de suveranitate nationale recunoscute de puterile garante si chiaru de Sublim'a Pórta.

Ori-ce transformare ar' face guvernulu otomanu in regimulu seu interioru prin chart'a'i constitutionale, acést'a nu póte absorbi individualitatea nostra politica ascurata prin capitulatiunile nóstre si prin tratatele europene.

Chart'a acordata de M. S. Sultanulu supusiloru sei, nu póte dér' s'atinga intru nimicu relatiunile stabilite prin aceste acte internationale.

Afirmarea Esc. S. Savfet-pasia, ca Romani'a e un'a din provinciile privilegiate ale imperiului, e dér' de natura a da cea mai grava atingere drepturiloru nóstre seculare.

Tier'a nóstra a formatu totu-dé-un'a unu statu deosebitu de provinciile si posesiunile Turciei, si suveranulu nostru nu póte fi comparatu c'unu capu de provincia otomana.

Guvernulu A. S. principelui Carolu indeplinece o datoria din cele mai imperiose declarandu nule si neavenite dispositiunile chartei - otomane intru totu ce privesce pe Romani'a, si protestandu in modulu celu mai formale in contra violarii drepturiloru nóstre garantate de tratate.

Respunderea si consecintiele unei violari atatu de flagrante cadu cu totulu asupra guvernului otomanu care a ruptu legaturile pe cari Romani au sciutu se le respecte totu-dé-una.

Guvernulu A. S. principelui Carolu, tare in dreptulu seu si incredietoru in simtiemintele de dreptate ale Europei, spera ca puterile garante voru avisa a face se se respecte drepturile natiunii romane.

Ve autorizezu a lasá copia de pe acést'a protestare atatu in manile E. S. Savfet-pasia, catu si reprezentantiloru poteriloru garante.

Semnatu, N. Ionescu.“

Responsulu guvernului otomanu la protestulu Romani este urmatoriulu :

„Inalta Pórta, No. 4604 5/17 Ianuaru.

D-lui generalu principe Ghica, agintele Principatelor- Unite Moldav.'a si Valachi'a.

Domnule agintel

Fiindu-ca unele expresiuni ale Constitutiunii otomane se pare a fi fostu interpretate intr'unu sensu gresitu, credemu de trebuintia a ve declara, ca Inalt'a Pórta n'a avutu nici-o-data intentiunea d'a violá nici directu nici indirectu positiunea Romani stabilita prin tratate. Constitutiunea nefiindu unu actu internationale, care se aiba puterea d'a realisá vr'o schimbare a tratatelorú seu a conditiuniloru esistintiei politice a vre unei tieri, care forméza o parte integranta din imperiulu otomanu, astu-felu ajunge a se confirmá de Inalt'a Pórta, ca positiunea Principatelor- Unite remane aceea care a fostu inaintea Constitutiunii, in catu guvernulu A. S. principelui Carolu, se remana in acést'a privinti'a pe deplinu liniscitu si multiamitu.

Primiti etc.

Savfet.“

La acestu respunsu alu guvernului turcescu Romani'a a replicatu urmatóriele :

Ministrulu de externe alu Romaniiei catra agintele Romaniiei din Constantinopole.

Respundendu la telegram'a d-vóstra din 7 Ianuaru relativa la comunicarea ce v'a adresatu in

scrisu Savfet-pasi'a in privinti'a protestului nostru, ve autorizezu a spune Escelentiei-sale parerile guvernului I. S. Principelui Carolu in acést'a a-facere :

Comunicarea d-lui ministru de externe otomanu, examinata din punctulu de vedere alu drepturiloru nóstre recunoscute si confirmate prin tratatele europene, nu este de natura d'a satisfice reclamatiiunile guvernului romanu.

Déca chart'a otomana coprinde expresiuni susceptibili de diferite interpretari, atunci tocmai acést'a este ceea ce nu ne póte linisci si multiami dupa cum doresce E. S. Savfet-pasi'a.

Nnmai o declaratiune formale din partea guvernului M. S. Sultanului si comunicata prin ministrulu seu de externe guvernului A. S. principelui Carolu ne ar' poté satisfice.

Acést'a declaratiune trebue se contiena, ca Romani'a nu e coprinse in acele provincie otomane de cari vorbesce chart'a promulgata la 23 Decembre, ca legaturile ce léga Romani'a de imperiulu otomanu nu suntu altele, de catu acelea cari deriva din capitulatiunilo vechi inchiaiate intre principii romani si consantite prin tratatele inchiaiate in timpii din urma intre Turci'a si puterile europene, cari au pusu sub garanti'a loru colectiva relatiunile politice ale Romaniiei.

N. Ionescu.

Bucuresci, 10 Ianuaru 1877.

TRANSILVANIA. Cerculariulu presidiale alu Escelentiei Sale domnului arhiepiscopu si metropolitu Mironu Romanulu, adresatu catra toti protopresbiterii si administratorii protopresbiteriali din archidieceasa Transilvaniei, ddato 1 Ianuaru 1877 nr. 1 pres. publicatu in „Telegrafulu romanu“ nr. 2 din 6/18 Ianuaru, cumu si in alte copii multiplicata prin tipariu, precum se ocupa in partea sa cea mai mare de situatiunea politica presenta a patriei nóstre si a statului preste totu, asia a si datu pressei de tóte colorile ocaziune la comentaria diverse; din tóte insee nóue nici unulu nu ni se pare asia de interesante, cá respunsulu, ce i se face indirecte in acelasiu diariu nr. 3 din 9/21 Ian. de col. 1 in loculu alu doilea. sub titlu: Cine agitédia? Noi in locu de a vol' se preocupamu opiniunea natiunii si mai alesu a publicului seu celu luminatu, asteptamu cu resignatiune judecat'a acestuia. Déca totusi ne permitemu a reflecta la loculu acesta ceva, este numai, ca acestu cerculariu archipastorescu are meritulu unei procedure france, ca-ci vorbesce in audiulu lumei, pe facia, nu in secretu, nu in „confidentia“, si prin acést'a ne revóca viu in memoria cerculariele pré feriutiloru in Domnulu archipastori Ioanu si Andreiu dintre lunile Aprile si Octobre ale anului 1848, pre candu acei martiri ai inaltei loru vocatiuni era siliti a se opune ei insii, in persóna, adesea izolali, la torrentii evenimentelorú, si prin aceea venira in conflicte funeste cu natiunea loru.

Responso

la critic'a asupra „Biografielorú romane“.*)

D. D. Redactori!

In nr. 21 alu „Foisioréi“ dela 7 Octobre 1876 a'ti binevoitu a face o critica asupra „Biograf. rom.“ publicate de subscrisulu.

Nu se póte negá, ca o critica buna póte produce efectele cele mai salutare. D'aceea afirmu, ca mare parte din scrierile nóstre romane nu suntu asiá precum ar' trebú se fia. Si care e caus'a? de siguru: lips'a unei critice sanetóse. De criticele scrise de claca, seu pentru plata, raru ne potemu folosi.

Diu parte-mi voiú primí cu placere ori-ce indreptare, carea mi se va paré plausibila, pentru-ca nu mi am atribuitu si nici nu voiú atribuí vreodata titlu'a de infalibilu. Cu tóte aceste fia-mi permisú a face d. Dr. Barceanu unele modeste observari, pentru-ca din punctulu meu de vedere nu potú admite intru tóte indreptarile, ce mi le recomanda domniasa.

Spre a -mi poté espune parerile mele, in in-

*) Cu tóta bunavointi'a amu fostu constrinsi a amaná publicarea acestui respunsu; inse dupa-ce resp. Foisiora i a denegatu publicarea, ei damu noi loculu meritatu.

Red.

teressulu lectoriloru DV. afu de lipsa a reproduce din prefaci'a „Biografielorú“ urmatóriele :

„In tempurile viforóse etc. Din motivu acest'a am tradusu d'ocamdata bio-grafiele de facia **dupa** celu mai bunu „istoricu de felulu acest'a, A. W. Grube, „mai adaugundu ici colo ceea ce mi s'a parutu de lipsa...“

Adeca eu amu lucratu dupa Grube, va se dica m'am nisuitu se reproducu mai multu ide'a, necsulu si intielesulu, nici de catu tóte cuventele si expresiunile. Procedur'a din urma mi s'a parutu superflua. Din contra unele sententie lungi, precum suntu in limb'a germana, le-am descompusu, le-am contrasú seu le-am simplificatu, inse fora a alterá adevurul istoricu. Ce scopu ar' avé o traducere din vorba in vorba a unui opu de natur'a „Biograf.“? Cu totulu alt'a este, candu ar' fi vorb'a de cutare opu classicu, in care fia-care cuventu -si are insemnataea sa. Pe candu aici e cu totulu indiferentu, déca voiú adauge seu voiú lasá afóra vre-unu cuventu, care nu stirbéza sensulu.

Cine nu cunóce pe Grube, in urm'a criticei, usioru ar' poté crede, ca eu asiú fi comisú gresieli neiertate, ceea ce nu este.

De es. nu sciu ce eróre afla criticulu in constructiunea: Mit Vertrauen und ohne Rückhalt wollte der friedliebende König unter seinem Volke wandeln? Eu am disu: regele pucinu voiéa se domnéca cu incredere si fora cugete rezervate asupra poporului. Mi se imputa, ca acesta nu se potrivece cu originalulu. E dreptu, ca wandeln insemnéza a amblá, a petrece. Dér' despre amblarea, petrecerea, vietietuirea unui rege cu poporulu seu, nu se póte dice, c'acel'a domnesce asupra poporului? Totusi intielegu. La finea constructiunii romane a adausu criticulu: care -lu iubieá, vrendu póte a aretá, ca aceste le-am adausu dela mine. Tocma se le fi adausu, nu mi-ar' paré reu. Ér' de vrea s'arete cumva, ca care -lu iubie a se referesce la friedliebend, gresiesce. La totu casulu facea bine déca nu prescurtá sententi'a germana, ci mai continuá trei cuvinte: das ihn liebte.

Altu pasagiu este: und auf jeden Kopf eines Vornehmen wurde ein Preis von 5000 Th. gesetzt, care e tradusu: se puse unu premiu de 5000 taleri pe capulu fiacarui fruntasu. Criticulu dice, ca traducerea mea are cu totulu altu intielesu!

„An dem Titel König lag ihm nichts, es war ihm der Imperator genug“, verbaliter nu insemnéza: „titlu'a de rege nu -i erá d'ajunau, elu se multiumí cu titlu'a de imperatoru“, dér' in fakta, cine va afía vreo contradicere flagranta, cu totulu contraria testului germanu, dupa ce titlu'a de rege, cá un'a, ce erá de mai pucina insemnatae, de catu titlu'a de imperatoriu, nu poté se -lu multiumésca, cá césta din urma?

In constructiune: invetiatur'a lorú etc. este o eróre de tipariu.

In pasagiulu: elu inventá poduri cu carlige, cari apropiandu-se de náile inemice le lasá (nu lasá dupa Fois.) asupra acestora“, criticulu nu scie la ce se referesce relativulu cari? Aici erá bine, déca consultá gramatic'a.

Ce privesce pasagiulu: „pentru a-i de-prinde cu cautaturile neamicului“, nu intielegu, ce vrea criticulu se dica. Póte nu-i place cuventulu cautatura. N'am ce-i face. Pana nu -mi va documentá, ca „Anblick“ nu se póte traduce aici cu cautatura, fr. aspect, latin. vultus, aspectus, pana atunci nu -i reflectezu nimicu.

Cata predilectiune are dlu Dr. catra cunoscutulu „Anblick“, se vede din altu locu, unde me acusa, ca nu l'am bagatu de locu in séma, ci l'am tradusu consecuentu cu momentu (dér' alinea precedentá?) De scieam, ca dlu Dr. simpatiseza asiá multu cu acestu cuventu, tieneam mai multu contu de elu.

Candú ar' stá lucrulu, dupa cum dice criticulu, ar' fi fórté reu si ar' trebú se dicu: pater peccari. Déca am scóte cuvinte singuratece din ori-ce traducere, anevoiacredú se se afle vr'un'a dupa placulu criticului, ba nice nu credú, c'ar' esiste o singura traducere, in care fia-care cuventu se insemne totu aceea, ce insemna cuventulu corespondietoriu din limb'a straina. Si n'asiú sfa-tuí nimenui se -si id ostenéla a constatá erorii de natur'a acést'a.

Eu sustienu, ca inlocuirea cuventului Anblick

cu momentu, respective prelucrarea constructiunei germane in romana fora privire la insemnarea lui Anblick, necum se fia gresita, der' nici nu altereza sensulu de locu.

Cá dovéda voiu espune aici testulu germanu, catu si celu romanu.

Germ.

Rom.

1. Während die Pfeile hinüber und herüber fliegen, und die Männer niederstreckten, stürzten plötzlich die geraubten Sabinerinnen mit fliegenden Haaren...

Dieser Anblick rührte..

2. Dann zeigte der Redner, den von Dolchstichen durchborten Mantel, und dieser Anblick erregte die Wuth des Volkes..

D'altmintrea: chacum à son goût. Unuia-i place traducere verbala, altuia libera.

Mai departe nu-i place criticului espressionea: -lu asociara. Póte din cauza, ca si francesulu dice: asociere qu. In seclulu asociatiuniloru se nu ne folosimu de cuventulu asociare!

Asemene nu se póte impacá cu custare si constare si se mira, cum de traducu si kosten si bestehen totu cu acelasu cuventu?

Aici fia bunu si cerceteze in „dictionariulu academicu“, déca acest'a e autoritate pentru dsa, si la cuventulu constare va adá:

Constare (dupa l. costare, custare), ital. constare, si costare, fr. conster, couster si coúter, din con si stare: omulu constá... cá mai desu si poporalu: costare-a avé valóre; póte costá..

Constatoriu (totu acolo) adj. si costatoriu, custatoriu, care constá; mai vertosu in insemnarea lui constare=avé valóre.

N'am ce -i face dlui Dr., déca nu s'a „indefiniticitu“ cu cuventulu decolare, cuventu fórté usitatu la poporulu nostru si néuasiu romanescu dela docollare-a a taieá gútulu, a decapítá, fig. a bate, a nimici. Déca n'a avutu ocaziune a -lu audí din graiulu poporulu, celu pucinu poté scormóni nitielu prin dictionare si nu erá lipsa se mérga departe. In dict. romano-germanu alu prea vener. seu parinte, paremi-se la pag. 61, ar' fi gasitu participiulu verbului: deculatu=lendenlahm, erschlagen, enthauptet.

In fine nu 'ntielege criticulu, ce m'a 'ndemnatu a pune in loculu onoru passage scurte, cate o vorbire lunga, si apoi óre cum in bataia de jocu dice, ca la pag. 44 unde e vorb'a de intelnirea lui Coriolanu cu mama-sa, a-si **intinde** vorba lunga si fora potere.

La rondulu meu nu 'ntielegu nici eu, din contra me miru, cum -mi imputati, ca eu intindu vorba lunga? Unu studentu de gimnasiu vi-ar' fi spusu, din ce autoru e citatulu respectivu, anume din classiculu Liviu. In catu pentru introducerea acestui pasagiu dramaticu avisezu pe d. Dr. la prefaci'a Biografielorui lui Grube p. 2.

Cá se se convinga dlu Dr., ca recunosc bu-curosulu ceea ce am gresitu, concedu, ca pass. dela p. 138: die Menschheit etc. nu e tocma cõrectu, ci se mai póte indreptá. Asemene concedu, ca cuventulu, Landgut nu e disu bine: bunu de tíera. La acést'a me seduse spressiunea nóstra: domnu de tíera.

Nu e usioru, dd. redactori, a traduce din limbi straine, cu deosebire din german'a in roman'a. DV. sunteti mai multi si, se vede, ca si mai deprinsi, totusi éta cum ati tradusu undeva passagiale urmatória:

1. Der Verlust an Todten wird durch eine gleiche Zahl von Geburten ausgeglichen;

2. Bis zum 50 Lebensjahre haben die Frauen mehr Aussicht für die Lebens-erhaltung, von da ab wird dieses bei beiden Geschlechtern gleich.

*) id est actulu.

Aceste le-ati tradusu:

1. Pierderea prin mórte este egala cu acea (pierdere) prin viétia;

2. Pana la versta de 50 ani femeile traiescu mai indelungatu (?); ér' de aci inainte la ambe secsele nu difera (ce?).

Altcum suntu alu DVóstre

N. Petra-Petrescu.

Noutati diverse.

— (Omoru cumplitu alu unui jidovu camatariu). In comun'a Seczkeháza populatiunea unгурésca éra si mai ascunse sórele la unu jidovu anume Guttmann, care cá arendatoru spoliase infricosiatu pe ómeni. Ei mai antaiu au datu focu cárciumei, éra dupace Guttmann le intentá procesu criminalu, in nóptea din 31 Dec. plecandu asupra lui armatu cu furci de feru, cu imblacii si cu prajini, -lu omorira in modu cruntu. Acelu jidovu nefericitu fusese unulu din cei mai rapitori; acumu inse este vai de capulu veduvei remase cu patru prunci mici, mai alesu dupace locuitorii risipira si avereá („Ébredés“ nr. 4 s. a.).

Cumu de „Pester Lloyd“, care publica tóte minciunile din Moldov'a, despre desele omoruri de jidovi cate se intempla in Ungari'a nu scie mai nici-odata nimicu?

— In orasiulu Terebes (mosii'a cont. Andrassy?) au arsu mai deunadi 230 de case, impreuna cu baserica rom. catholica, cu cea greco-cath., si locuintiele preutilora, éra pe unu preutu catholicu betranu, nepotintiosu, care dormia, lu scósera cá prin minune din flacari.

— Cas'a nebuniloru. Nici-odata nu s'a mai pomenitu, cá se nebunésca in tierile nóstre si anume in Ungari'a, atati ómeni cá in anii mai din urma. Lasu ca sinuciderile suntu la ordinea dilei, si apoi e constatatu, ca cei, cari se sinucidu, mai antaiu nebunescu, dér' apoi de es. in decursulu a. 1876 numai in cas'a nebuniloru din Ungari'a (Lipótmézó) au fostu dusi 749 individi nebuni, dintre cari 397 barbati si 352 femei. Din toti, numai 71 s'au vindecatu, 35 s'au mai deresu ceva, éra 114 au moritu. E interesantu a cunósce pe acele fiintie prea nefericite dupa vocatiune séu profesiuniele lor. Dintre ei au fostu numai 53 din clasa ágricultoriloru (sateni), inse 182 industriari (mesteri si fabricanti), 91 comercianti, 95 functionari, 26 professori si docenti, 19 studenti, 17 preuti, 27 advocati si medici, 14 ingineri si apotecari. Asia déra, din clasa cea mai numerosa de milliõne locuitori, cei mai pucini smintiti de minte, éra din classile cele mai pucinu numerose, relative cei mai multi smintiti. Ce mai studiu psihologicu acesta pentru barbati de statu si pentru ori-cine. De ce nebunescu atati ómeni? Écca intrebare la locu si la timpu. Imaginatiuni ferbinti si in-cordate, temperamente nedumerite prin educatiune severa, sperantie insielate, illusiuni perdute, studiu prea intinsu, fora ajutoriulu unui spiritu ageru, care pricepe si petrunde usioru, in fine desfrenarile spurcate ducu in cas'a nebuniloru si in mortu.

(Serbarea ájunului anului nou.) Societatea academica „Romani'a Juna“ din Vien'a a arangiatu in presér'a anului nou o serbare, care a avutu locu in „Hotel Metropole.“ Afara de romani au luat parte la numit'a serbare familii alese, germane, franceze si grece. Serbarea a fostu astfelu arangiatu, incatu a pusu in mirare pre participatori. La acést'a serbara s'a esecutat urmatória Programa:

1. Nosieviciu: „Mei Tatare!“, esecutatu de corulu societatié „Romani'a Juna“.

2. Alard: „Fantasia din oper'a: La Juive“ pentru violin'a cu acomp. de piano, esec. de dnii. G. Baiulescu, stud. med. si I. Muresianu, st. techn.

3. Brag'a: „Legenda romanésca, serenada“, cantu cu acomp. de piano si violoncelu, esec. de dn'a: Luci'a Teriaki de Montfort.

4. Liszt: „Caletoriulu“, piesa de concertu pentru pianoforte, esec. de dr'a: Mari'a de Baich.

5. a) Ventur'a: „Doi ochi.“

b) Abt: „De vei intrebá in visu,“ canturi cu acomp. de piano, esec. de dnulu: Dr. med. I. Hosanu.

6. Vieuxtemps: „Piesa de salonu“, (aria va-

riata) pentru violina cu acomp. de piano, esec. de dnii: G. Baiulescu si I. Muresianu.

7. a) Wekerlin: „Serenada,“

b) Lecoq: „Epistol'a unei verisóre catu verulu seu, canturi cu acomp. de piano, esec. de dn'a: Luci'a Teriaki de Montfort.

8. Weber: „Variatiuni asupr'a temei: Viaqua Dorina bella“ pentru piano, esec. de dsior'a Mari'a de Baich.

9. Porumbescu: „Cisl'a“, cuartetu umoristicu, satiricu, esec. de dnii: Dr. med. I. Hosanu, Drd. med. O. Blasianu, st. fil. Calinciucu si cand. prof. I. Munteanu.

— Pianoforte din fabric'a: I. M. Sweighofer. —

Dupa concertu a urmatu Jocu, éra la mediulu nóptei: Banchetu. Precisu la órele 12: „Salutarea anului nou“, discursu de presiedintelu societatié Drd. Octaviu Blasianu.

Tóte piesele cuprinse in programa au fostu esecutate preste tóta asteptarea. Petrecerea cea mai animata si mai cordiale a duratu pana la 4 óre demaneti'a.

Nr. 202—1877.

3—

Publicatiune.

In 29 Ianuariu 1877 inainte de amédie la 9 óre se va face in sal'a de siedintie din cas'a sfatului localu tragerea sortiloru juniloru nascuti in anulu 1857, conscrisi pentru comun'a cetatié Brasiovului spre inolare pe 1877.

Ceea ce se publica cu acea provocare, ca junii locali de class'a etatii amintite au se se infacesieze la tragerea numeriloru de sorti in loculu amintitu la tempulu defiptu sub avisarea la § 26, 5 alu Instructiunii legii de aparare.

Impedecatu fiindu unulu séu altulu dintre cei conchiamati la tragerea de sorti pe **29 Ianuariu a. c.**, atunci se concede, se puia si pe unu suplentu, se-i traga numerulu sortii.

In fine acéi'a, cari au de cugetu a dobandi liberare temporana, suntu provocati, a-si asterne suplicele lor, déca nu au si facut'o acést'a, la subscrisulu officiu pana la finea lunei acéstei'a.

Brasiovu, 12 Ianuariu 1877.

Magistratulu cetatié.

Preturile piacei

in 26 Ianuariu 1877.

Mesura	Speciea fructelor	Pretulu		
		fl.	cr.	
H e c t o l i t r e	Granu	fruntea	9	10
		midiuociu	8	50
		de diosu	8	10
	Mestecatu	6	95
		5	40
	Secara	fromósa	5	10
		de midiuocu	3	60
	Ordiulu	frumosu	3	40
		de midiuocu	2	40
	Ovesulu	frumosu	2	30
de midiuocu		4	10	
H e c t o l i t r e	Porumbulu	4	50	
	Meiu	—	—	
	Hrisca	6	—	
	Mazerea	10	—	
	Lintea	5	—	
	Faseolea	11	80	
	Sementia de inu	2	50	
	Cartofi	—	—	
	1 Chilo	Carne de vita	—	32
		„ de rimatoriu	—	44
„ de berbecu		—	—	
100 Chilo	Seu de vita prospetu	36	—	
	„ „ „ topitu	—	—	

Cursurile

la bursa in 26 Ianuariu 1877 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 86 ¹ / ₂ cr v. a.
Napoleoni	—	—	9 „ 87 „ „
Augsburg	—	—	117 „ — „ „
Londonu	—	—	113 „ 25 „ „
Imprumutulu nationalu	—	—	74 „ 30 „ „
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	—	61 „ 30 „ „
Obligatiunile rurale ungare	—	—	73 „ 50 „ „
„ „ temesiane	—	—	71 „ 70 „ „

Errata. In „Gazeta“ nr. 3, Col. I in locu de Kodavenkáar di: Kodavendkiar. Pe colón'a 3, column'a 2, Brasiovu in locu de 1859 cit. 1869. Pe col. 4 Serbione cit. Serbime. Luksub cit. Luksics.